

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXIV, broj 26

3. srpnja 2014.

cijena 200 Ft



***Darinka Orčik, najljepša
Hrvatice u narodnoj nošnji
izvan Hrvatske***

Foto: tomislavnews.com

16. stranica



Oproštajna svečanost u Santovu 4. stranica



Duhovi u Salanti

7. stranica



Tjedan knjiga

9. stranica

Komentar

Geni, odgoj ili možda nešto drugo?

Mi, pripadnici nacionalnih manjina mnogo-put se pozivamo na svoje podrijetlo, smatrajući kako smo od svojih predaka naslijedili ono što nas čini pripadnikom određene narodnosti, jezična, kulturna obilježja, čime smo nešto drukčiji od većinskog naroda i većina od nas želimo i očuvati ta obilježja. Koliko je važno podrijetlo u osjećaju samobitnosti, odnosno koliko su „krivi“ u tome geni koji su nositelji nasljednih svojstava potaklo me na razmišljanje naslov knjige „Geni na more zovu“. Ostanimo malo kod gena, koliko nas oni određuju u razvoju naše samobitnosti. Što određuje našu osobnost? Određuje li nas naša biologija ili pak okolina u kojoj odrastemo? Znanstvenici tvrde da za utvrđivanje genetičkog ustroja neke nacije, potrebno je zbrojiti postotak nekog gena (haplotipa). Ivan Jurić, hrvatski genetičar istraživač, istražio je podrijetlo Hrvata, te ustvrdio da su Hrvati urođen (autohton) narod, ali postotak haplogrupe koju prigodno naziva „hrvatskom“ u Hrvata je 50 posto. Hrvatima su najbližnji Bošnjaci (83%), pa Slovenci (78%), a zatim Srbi i Makedonci (71%), a više sličnosti imaju s Nijemcima (63%) nego s Poljacima (58,8%). Prema tome, tek polovica Hrvata u Hrvatskoj mogla bi za sebe tvrditi da je „pravi“ Hrvat, no čovjekov individuum ne određuju samo geni (premda prema novim istraživanjima postoji i spontano stvaranje novih gena), pedagogija i psihologija raspolaže mnogim istraživanjima i dokazima koji upućuju na donekle jednak utjecaj gena i odgoja. Različitost oblika ponašanja može se pripisati utjecajima okoline koliko i genetskim utjecajima. Iako naša osobnost nije fiksirana samim našim rođenjem, svi imamo urođene osobine, ali veliku važnost ima i odgoj i okolina. Naprimjer Ljudevit Gaj, jedan od likova hrvatskoga preporoda, potječe iz Burgundije u Francuskoj. Njegov otac Ivan (Johann Gay) doselio se kao lje-karnik iz mađarskog Šoprona u Krapinu. Majka Ljudevita Gaja zvala se Julijana rođ. Schmidt i bila je njemačkog podrijetla, koja je njegovala hrvatsku kajkavštinu. Poznajem osobu koja je podrijetlom Mađarica (i majka i otac), ali odrasla u hrvatskom okruženju, cijeli svoj život živi kao Hrvatica, čak se i školovala u tome smjeru, to osjeća svojim i mnogo je pridonijela hrvatskoj zajednici. Srela sam i takvu osobu kojoj je netko drugi trebao otvoriti oči kako bi shvatila da pripada hrvatskoj zajednici. Moglo bi se navesti još mnogo primjera i raspravljati o tome jesu li geni ili odgoj odgovorni za naš osjećaj pripadnosti.

Bernadeta Blažetin

Glasnikov tjedan



U Sarajevu su se prošle subote pod pokroviteljstvom Europske Unije priredivale svečanosti kojima se obilježavao i spominjao povod izbijanja Prvoga svjetskog rata. Prije sto godina na praznik srpskoga naroda Vidovdan, koji se slavi kao sjećanje na poraz od Turaka na Kosovskom polju 1389. godine, dvadesetogodišnji mladić Gavrilo Princip. član organizacije Mlada Bosna, hicima iz pištolja usmrtio je austro-ugarskog prijestolonasljednika Franju Ferdinanda i njegovu suprugu Sofiju, dok je istoga dana car Franjo Josip II. iz Beča krenuo u toplice. Mjesec dana poslije (28. srpnja 1914) Austro-Ugarska uputila je ultimatum Srbiji i započeo je svjetski rat (trajao je do 11. lis-

panicama, raspadom Austro-Ugarske Monarhije, Njemačkog, Ruskog i Osmanskog Carstva, te teškim gospodarskim stanjem dane su plodne mladice izbijanja još krvavijega svjetskog sukoba svega dvadesetak godina poslije. Razlike povijesno-političke i gledišta krivca i žrtve ni danas nisu prevladane, pokazale su to i svečanosti, otkrivanja spomenika

i reljefa na bosanskim prostorima prošle subote.

«Europa je bila golema grobnica. Naslijeđe Velikog rata bilo je pogubnije za moral ljudi nego za gospodarstvo», kaže francuski povjesničar Jean-Yves Le Naour. Brojni povjesničari i publicisti iz Europe i

svijeta na sarajevskim konferencijama u lipnju iznosili su viđenje zbivanja od 28. lipnja 1914. godine. Različita tumačenja, piše Frankfurter Allgemeine, iz kojih su se groteskno izlegle dvije usporedne svečanosti kao simboli dviju usporednih povijesti. U subotu su manifestacije u Sarajevu protekle bez važnih gostiju, ali i bez susjeda iz Srbije – oni su se sjećali u

A sto godina poslije „Velikog rata“, stara je dama Europa, „Europa bez granica“, u težnji postizanja političkog, geografskog i monetarnog jedinstva pod imenom Europska Unija koja okuplja 28 europskih zemalja. Granica je ostala i nadalje negdje na središtu Balkana... Preko granice teže i oni koji su zasada s druge strane.

topada 1918. godine) koji je europski kontinent zavio u crno i odnio po nekim procjenama preko deset milijuna žrtava, prouzročio dvadeset milijuna ranjenih, tri milijuna ratnih udovica i šest milijuna siročadi, milijune ranjenih i osakaćenih, gladnih, a nakon svega španjolska gripa, učeterostručivši broj mrtvih, harala je starim kontinentom te dovršila krvavu ratnu priču. Mirovnim ugovorima i novim

Andrićgradu, pred spomenikom Principu. A sto godina poslije «Velikog rata», stara je dama Europa, «Europa bez granica», u težnji postizanja političkog, geografskog i monetarnog jedinstva pod imenom Europska Unija koja okuplja 28 europskih zemalja. Granica je ostala i nadalje negdje na središtu Balkana... Preko granice teže i oni koji su zasada s druge strane.

Branka Pavić Blažetin



Aktualno

Počele predizborne pripreme za jesenske izbore za zastupnike narodnosnih samouprava

1. dio

Upis na popis narodnosnih birača

Oni koji se nisu upisali na popis narodnosnih birača prije parlamentarnih izbora, moraju se sada upisati kako bi mogli sudjelovati na jesenskim izborima za mjesne, županijske i državne narodnosne samouprave. To mogu uraditi popunjavanjem i predajom molbenice za uzimanje na popis narodnosnih birača označavanjem narodnosti pod točkom A, što je preduvjet za sudjelovanje na izborima za narodnosne samouprave. Nije posrijedi nikakva novina jer je tako bilo i prije četiri godine. Obrazac je dostupan na www.valasztas.hu, a može se i kopirati. Molbenica za uzimanje na popis narodnosnih birača može se predati osobno ili poštanskim putem nadležnom izbornom uredu ili elektronskim putem na www.valasztas.hu ili na www.magyarorszag.hu.

Raspisivanje izbora

Ovih su dana počele predizborne pripreme za jesenske narodnosne samoupravne izbore. Prema zakonskim odredbama, izbori se najranije mogu održati 5. listopada, a izbore će raspisati Nacionalno izborno povjerenstvo (NVB) najkasnije do 23. srpnja u onim naseljima gdje se prema podacima popisa pučanstva iz 2011. godine pripadnikom narodnosti (odgovarajući na dva pitanja o narodnosti) izjasnilo najmanje 25 osoba. Istodobno će odrediti koliko je preporuka potrebno za postavljanje kandidata na mjesnim, odnosno kandidacijskih lista na županijskoj i državnoj razini. Izbore za zastupnike područnih (županijskih i glavnogradskih) samouprava raspisat će ako je u danoj županiji i glavnome gradu raspisano najmanje deset izbora za mjesne odnosno glavnogradske okružne samouprave. Izbori za zastupnike državnih samouprava raspisat će se bez obzira na broj mjesnih i glavnogradskih okružnih narodnosnih samouprava.

Održavanje izbora, broj zastupnika

Na mjesnoj razini izbori se mogu održati ako je najmanje toliko kandidata koliko se bira zastupnika. Područni se izbori mogu održati i onda ako na listi nema toliko kandidata koliko se bira zastupnika.

Broj zastupnika u mjesnim samoupravama je tri ako je na dan raspisivanja izbora na popisu narodnosnih birača manje od sto osoba, a četiri ako ih je najmanje sto. U zastupnička vijeća područnih samouprava bira se sedam osoba. U Skupštinu državne samouprave bira se 15 zastupnika ako na dan raspisivanja izbora na narodnosnom popisu birača nema više od 5 000 registriranih, 23 ako je registrirano više od 5 000, 31 zastupnik ako je više od 10 000 registriranih, 39 ako ih je više od 25 000, i 47 ako ih je više od 50 000.

Izorno pravo (aktivno, pasivno)

Na izborima može glasovati onaj tko je upisan na popis narodnosnih birača. Na popis mora se uzeti onaj tko ima pravo sudjelovati na izborima za zastupnike mjesnih samouprava i načelnika (uključujući i punoljetne državljane drugih članica Europske Unije s prebivalištem u Mađarskoj), onaj tko je pripadnik narodnosti i izjasni se o narodnosnoj pripadnosti. Birač može biti na popisu narodnosnih birača u naselju gdje mu je prebivalište, prije raspisivanja izbora u prijavljenom mjestu boravka do 24. lipnja 2014. godine. Za zastupnika može biti biran birač uzet na popis narodnosnih birača ako se može birati na izborima za zastupnika mjesne samouprave i načelnika, ako na prethodnim dvama općim izborima, nadalje na privremenim izborima nije bio kandidat druge narodnosti, te dade izjavu o tome da se prima zastupanja dane narodnosti, govori njezin jezik, poznaje njezinu kulturu i tradicije narodnosti.

Jedna osoba istovremeno može biti samo na biračkom popisu jedne narodnosti.

Pripremio S. B.

KALAČA – U tome podunavskom gradiću od 2. do 6. srpnja održat će se jubilara, XX. podunavska smotra folkloru u glavnoj organizaciji gradskog poglavarstva te Turističkog neprofitnog d. o. o. grada Kalače i uže regije. Smotra počinje 2. srpnja, s početkom u 18 sati otvorenjem prigodne izložbe „Povijest XX. podunavske smotre folkloru u slikama i predstavljanje kalačkih hungarikuma». Program se 3. srpnja nastavlja u auli Katoličke ustanove Naše Gospe (Astrikov trg 1) znanstvenim skupom na temu „Gradić na čvorištu europskih kulturnih putova”, čime se otvara XX. podunavska smotra folkloru. Slijedi svečani mimohod kojem sudjeluju folklorne skupine podunavskih država – Njemačke, Slovačke, Srbije, Rumunjske i Bugarske, te domaće skupine – suorganizatora i domaćina, grada Kalače, Dušnoka i Hajoša te skupine kalačkog Sárköza. Od 20 sati priređuje se gala program sudionika na otvorenom u nadbiskupijskom vrtu s naslovom „Kalača i Mađarska pozdravljaju sudionike XX. podunavske smotre folkloru”, koju će otvoriti gradonačelnik Ferenc Török. U programu će biti prikazan Kalački svatovac i predstavljene kalačke narodne nošnje. S početkom u 22 sata u Festivalskom vrtu na Astrikovu trgu priredit će se festivalska veselica. Trećega dana, 4. srpnja, program počinje u Festivalskom vrtu sa sajmom, predstavljanjem obrtništva i programima za djecu. Na otvorenoj pozornici predstavljaju se kalačka mađarska društva i skupine okolnih naselja. Istodobno Festival se predstavlja u obližnjem Hajošu gdje će nastupiti folklorne skupine iz Slovačke, Rumunjske i domaća društva, slijedi zajednička plesačnica i veselica s gostima. Na otvorenoj pozornici u nadbiskupijskom vrtu predstavljaju se društva iz Bugarske, Srbije i Hrvatske, te počasni gost Azerbajdžan i Narodno plesno društvo „Piros Rózsa”. Dana 5. srpnja Festival se predstavlja u Dušnoku, s početkom u 17 sati. Posljednjega dana, 6. srpnja u 11 sati, predstavnici društava položiti će vijence na Dunavu, na rijeci po kojoj je nazvana priredba, ujedno se gosti oprašaju od domaćina, grada Kalače. Popodne se priređuje Susret podunavskih Hrvata Raca koji počinje u 16 sati misnim slavljem na hrvatskom jeziku u crkvi Svetog Josipa, nastavlja se gala programom domaćih i gostujućih društava, s početkom u 18.30, a završava plesačnicom u 20 sati uz dušnočki Orkestar „Zabavna industrija”.

BAJA – U okviru niza glazbeno-plesnih programa pod nazivom „III. ples naroda” koji se priređuju dvotjedno na otvorenom u Eötvösevoj ulici, s početkom u 19 sati, 27. lipnja priređena je plesačnica uza sudjelovanje KUD-a «Bunjevačka zlatna grana». Sljedeću plesačnicu, 4. srpnja, održat će bajski Plesni krug «Šugavica» i sastav «Braća Barić».

Oproštajna svečanost u Santovu

„Ova će škola uvijek ostati vaš drugi dom!”

U okviru oproštajne svečanosti santovačke Hrvatske škole, održane 14. lipnja u mjesnoj športskoj dvorani, od škole i mladih učenika, napose učenika sedmog razreda, te svojih nastavnika i roditelja oprostilo se 19 osmaša razrednice Ibolje Valkai Kováčev. Školu je napustio 68. naraštaj učenika, a kako saznajemo, troje od njih svoje školovanje od jeseni nastavit će u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže, ostali pak većinom u bajskim strukovnim školama.

Nakon zanosnog opraštanja osmaša od razrednice i svojih roditelja u učionici osmog razreda, već po običaju, u pratnji učenika sedmog razreda i razrednice Ildikó Varga Kráncz, zajednička povorka predvođena ravnateljem Josom Šibalinom i razrednicima dvaju razreda uz posljednje školsko zvono krenula je u još jedan, sada već posljednji obilazak školskih prostorija, za ovu prigodu okićenih cvijećem, ružinim laticama i zelenim grančicama, u kojima je većina učenika provela osam najljepših godina svoga djetinjstva, koje će im zasigurno ostati u trajnom sjećanju.



Ravnatelj Joso Šibalin i učenica 8. razreda Milla Hlavati

svoje snove. Mislim da smo u svojim nastojanjima uspjeli i danas s ponosom možemo reći da našu ustanovu napušta naraštaj koji je dovoljno zreo da udovolji izazovima života. Svaki je rastanak težak, tako i ovaj, jer protekle godine zajedničkog rada, uspjesi i neuspjesi, zajedno provedeno vrijeme u učenju, igri, izletima ostavit će i u vama i u nama nastavnicima neizbrisivi trag, sjećajući se samo lijepih stvari. Nemojte zaboraviti da će ova škola uvijek ostati vaš drugi dom, te vas uvijek rado čekamo kako bismo podijelili s vama brige i uspjehe. Želim

vam, puno sreće, uspjeha i ljubavi. Neka vas na životnom putu prati Božji blagoslov – reče uz ostalo ravnatelj Šibalin.

Oproštajna svečanost bila je ujedno i završna svečanost, te je završena dodjelom priznanja najboljim učenicima za uspjeh postignut u učenju, predmetnim natjecanjima, na polju kulture i športa. Tom se prigodom ravnatelj Šibalin ukratko osvrnuo na godišnji rad i postignute rezultate, naglašujući kako je 30 učenika školsku godinu završilo s odličnim ocjenama. Njima su dodijeljene diplome i poklon-knjige, a drugim istaknutim učenicima poklon-knjige. Nagrade im je uručio ravnatelj Joso Šibalin, između ostalog posebno ističući najveće uspjehe, među njima tri prva i jedno treće mjesto na državnome hrvatskom natjecanju u kazivanju stihova i proze koje su osvojili Annamária Vöö, Ilija Stipanov, Mirela Galić, odnosno Nikodem Nagy. Zapažene rezultate na županijskom natjecanju iz mađarskog jezika, 3. mjesto Mille Hlavati, 4. Tamása Bognára, 5. Slavena Saboa, 6. Roberte Rezák i 7. Valérie Simon. Na državnom natjecanju iz njemačkog jezika Hedviga Gorjanac u kategoriji 5–6. razreda osvojila je 8. mjesto. Nadalje istaknuo je i zlatnu medalju za izvrsnost koju je dobio tamburaški orkestar škole na glazbenom susretu u Madarošu.

Kako je na kraju najavio ravnatelj, otvorenje nove školske godine bit će 31. kolovoza, a prvi dan nastave 1. rujna. Nakon zajedničke svečanosti slijedila je podjela svjedodžaba po razredima.

S. B.



Dio nastavnika, roditelja i rodbine

Pošto je zajednički otpjevana mađarska i hrvatska himna, oproštajna svečanost uljepšana je prigodnim programom, oproštajnim riječima učenika sedmog i osmog razreda, pjesmama i kazivanjem stihova na hrvatskom i mađarskom jeziku. U ime sedmog razreda, učenice Mirela Galić i Eszter Nagy prigodnim riječima oprostile su se od učenika osmog razreda. U ime osmaša od učenika škole, svojih nastavnika i roditelja oprostili su se učenici Slaven Sabo i Roberta Rezak. Već po običaju, učenici osmog razreda simbolično su privezali vrpce svoga naraštaja na školsku zastavu, te predali ključeve ustanove učenicima sedmog razreda. Svečanost je uljepšana i prigodnom pjesmom „Učitelju, hvala” koje su izvele učenice sedmog razreda, te hrvatskom uspješnicom u izvedbi školskoga tamburaškog orkestra.

Na kraju se u svoje i u ime nastavnika osmašima obratio i ravnatelj škole Joso Šibalin. – *Teška srca se opraštam od vas jer smo osam godina zajednički radili na tome kako biste stekli što više znanja, dobili što bolji odgoj, i tako pripremljeni krenuli dalje u život, u svladavanje još težih prepreka na putu stjecanja znanja i čovječnosti, te se kao odrasli što uspješnije uklopili u društvo i ostvarili*



Osmaši 68. naraštaja škole

„Al' je najteže, svatko to zna, kad se prijatelji rastaju...”

d. o. o. 8. razred (dobrovoljno se oprašta)



Oproštajna svečanost u pečuškoj Hrvatskoj osnovnoj školi bila je 13. lipnja. Od školskih klupa oprostilo se dvadeset učenika, razrednik im je bio Gergő Kovács. Trinaest učenika svoje daljnje školovanje nastaviti će u Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže, a ostali su odabrali druge gimnazije.

Dan koji su već osam godina nestrpljivo čekali i mislili da nikada neće doći, začas je bio pred njima. Prije osam godina, 3. rujna 2006., tada još mala djeca koja su se plašila školske klupe i novih osoba postala su ponosni školarci, a 13. lipnja 2014. godine već zreliji i ozbiljniji mladi, posljednji put u ovom sastavu se opraštaju od svoje voljene škole.

Opraštanje je bilo vrlo otmjeno, kakvi su bili i sami učenici *d. o. o. 8. razreda*. Na nekim licima neočekivano se pojavila tuga i neka suza jer je počelo opraštanje s ljudima i stvarima koje su odjednom po-

stale važne. Nema više prepisivanja domaćih zadaća u zadnji čas, zajedničkih ručaka, izleta i šala na račun dragih nastavnika. Od škole, suučenika, nastavnika, sedmog razreda i prijatelja oprostili su se s programom na hrvatskom i mađarskom jeziku, lijepim oproštajnim riječima, recitacijama i pjesmama.

Učenik Marko Mandić u svojem oproštajnom govoru rekao je kako su im na početku svi govorili: škola nije zatvor, a oni ni krivi ni dužni ipak dobili osam godina. Roditelji i nastavnici nasmiješili su se ovoj istini jer im je poznat taj osjećaj. Bilo je trenutaka kada su učenici kadšto poželjeli istrčati iz ovog zatvora kako bi bar na trenutak zaboravili na razlomke, padeže, formule i godine nekog događanja, a o nastavnicima su mislili da ih bespotrebno muče (kao zatvorski čuvari) sa svojim pitanjima, ali sada već i Markov razred zna da su im samo htjeli predati znanje i pri-

premiti ih na ono što ih sada čeka. Život će ih odvesti na razne strane, ali vrijeme koje su proveli skupa nikada neće moći izbrisati.

Nastavnicima i roditeljima za njihovo strpljenje, trud, razumijevanje i korisne savjete zahvalili su poklonom i cvijećem.

Od učenika se s prigodnim riječima oprostio i ravnatelj škole Gabor Győrvári. Reкао je da su svi osmaši odreda izabrali pravac za sebe i da od sada počinje izgradnja odgovorne zrele osobe, što će moći i osobno pratiti jer mnogi ostaju u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji. Čestitao je na uspješno završenoj osnovnoj školi te zahvalio roditeljima na suradnji s profesorima. Nakon govora slijedila je dodjela diploma. Diplomu za dobre uspjehe u učenju preuzeo je Bence Jekl, diplomu na polju kulture i športskih aktivnosti preuzeo je Marko Mandić, a diplomu za uzorno vladanje dobila je učenica Réka Zita Dömse.

Nakon službenog dijela opraštanja svi su izašli na dvorište gdje su učenici sedmoga razreda za svakog osmaša pripremili balon na koji su oni privezali svoje želje, pa su ih zajedno pustili u nadi da će se sve te želje ostvariti.

Jadranka Gergić
Foto: Ákos Kollár

Šaljite napise za Hrvatski kalendar 2015

Hrvatskim narodnosnim samoupravama u Mađarskoj, školskim i drugim ustanovama, kulturnim društvima šaljemo javni poziv na slanje napisa o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, o mladima, djeci, vjeri, svakodnevnom životu pisane bilo na standardnome hrvatskom jeziku ili na zavičajnom govoru uz priložene vrsne fotografije kako bi oni našli mjesto u Hrvatskom kalendaru 2015, godišnjaku Hrvata u Mađarskoj. Napise očekujemo najkasnije do 15. kolovoza. Napise i prateće fotografije šaljite e-mailom ili na CD-u na adresu: Uredništvo Hrvatskog kalendara 2015, 1065 Budapest, Nagymező u. 68 ili e-mail: branka@croatica.hu. Očekujemo fotografije maksimalno 2-3 MB, 72 dpi s minimalnom širinom od 500 mm, s potpisom.

Unaprijed zahvaljujemo na suradnji.

Uredništvo Hrvatskog kalendara 2015



Antunovo u Baji

Susret hrvatskih crkvenih zborova

Povodom blagdana Svetog Antuna Padovanskog, u istoimenoj bajsnoj župi 15. lipnja proslavljeno je župno proštenje. Tom je prigodom održano svečano nedjeljno misno slavlje na hrvatskome jeziku koje je u nekadašnjoj franjevačkoj crkvi, već po tradiciji, u glavnom terminu, s početkom u pola 11, služio fra Ivan Holetić iz Subotice. Slavlju je nazočilo mnoštvo vjernika iz Baje i okolnih naselja. Na kraju mise predsjednica Hrvatske samouprave grada Baje Angela Šokac Marković zahvalila je fra Ivanu Holetiću na lijepoj misi i redovitoj službi u Baji, ujedno pozdravila sudionike Susreta crkvenih zborova iz Dušnoka, Kozara i Baje. Misa je završena zajedničkom pjesmom Zdravo, Djevo, u čast Kraljici Hrvata.



Bajski crkveni zbor i kantor József Werner

Nakon mise, u organizaciji KUD-a «Bunjevačka zlatna grana», a u suorganizaciji te supotpomom Hrvatske samouprave grada Baje, održan je već tradicionalni Susret hrvatskih crkvenih zborova. Kako nam uz ostalo reče predsjednica KUD-a «Bunjevačka zlatna grana» Ildika Kubatov, ujedno i glavna organizatorica, tradicija Susreta zborova obnovljena je kada su se oni ponovno organizirali, i održava se već šestu godinu zaredom. Njihovu pozivu koji su uputili četirima zborovima, ove su se godine odazvali zborovi iz Dušnoka i baranjskog Kozara, a nastup su otkazali zborovi iz Aljmaša i Kačmara.

Naš pjevački zbor djeluje od vremena utemeljenja KUD-a «Bunjevačka zlatna grana», članovi zbora većinom su članovi društva, koji i plešu i pjevaju u zboru, a za ovu prigodu odabrali smo antunovske i marijanske pjesme. Sljedeći nastup KUD će imati na Bajskoj fišijadi, 10. srpnja, na narodnosnom gala programu Gornje Bačke – reče nam uz ostalo Ildika Kubatov, predsjednica KUD-a «Bunjevačka zlatna grana».

Fra Ivan Alilović iz Subotice, koji mjesečnom redovitošću služi hrvatske mise u Baji, izrazio je zadovoljstvo što opet može zajedno slaviti s bajskim Hrvatima: – *Danas je posebno bilo lijepo i svečano, dostojanstveno i puno ljudi, a kada je tako, onda se može i lijepo govoriti. A Sveti Antun svetac je čitavoga svijeta, nema zvijezde ljepše od njega, nema većega sveca. On nam uvijek poručuje da pazimo na svoje poticaje i poteze, i da se u svakoj neprilici može naći jedna mala točka od koje možemo graditi pozitivno u svemu što*



Živko Gorjanac i fra Ivan Holetić

nam se događa u svakodnevnom životu. On nas gleda i promatra iz neba i posreduje kod Boga kada smo u nekakvoj neprilici.

Dušnočki Izvorni hrvatski pjevački zbor redovito nastupa na sličnim susretima, osim toga pjeva i izvorne narodne pjesme na hrvatskom i mađarskom jeziku. Matija Mandić Goher, njegova voditeljica: – *Svake godine nastupamo u Baji, a bajski zbor na našem Božićnom koncertu, s kojim smo više puta zajedno nastupali, dobro se poznajemo i drago nam je kada se susretnemo. Sveti Antun je štovan kod svih bačkih Hrvata, tako i u rackih Hrvata. Pjevali smo uglavnom marijanske pjesme, jednu za Svetog Antuna, a budući da je i mjesec Presvetog Srca Isusova, i za to smo otpjevali jednu pjesmu. Zbor je utemeljen još 2000. godine s 28 članova, nakon razlaza taj je broj opao, sada broji osam članova. Sljedeće nastupe imat ćemo u Dušniku, a zatim u Vršendi gdje ćemo pjevati nove pjesme.*

Kozarski pjevački zbor, koji pjeva i izvorne narodne pjesme, prvi put je gostovao u Baji povodom blagdana Svetog Antuna Padovanskog. Članica zbora Ana Katić: – *Za ovaj put odabrali smo pjesme Zdravo, Sveti Antune, Čuj nas, Majko, Zdravo, Djevo i Ružice majska. Imamo 12 članova, pet godina pjevamo zajedno, pjevamo i narodne i crkvene pjesme, kad kako treba. Nedavno smo bili u Salanti, u Nijemetu, svake godine pjevamo u Vršendi, a nastupali smo i u pečuškoj crkvi Svete Elizabete. Bili smo i u Budimpešti na jednom narodnosnom festivalu, jer češće pjevamo narodne pjesme. Vrlo je bilo lijepo, drago nam je da su i nas pozvali u Baju.*

Susret na Antunovo završen je druženjem i zajedničkim ručkom.

Stipan Balatinac



Sudionici Susreta hrvatskih crkvenih zborova iz Baje, Dušnoka i Kozara ispred župne crkve Svetog Antuna Padovanskog (Foto: József Werner)

Salantski blagdan Duhova i KUD Marica



Prepuna crkva vjernika

Kaže mi osamdesetogodišnja Salancanka kako ona nije bila "kraljica", ali joj je njezina mama kazivala da je ona bila. Govori mi dok gledamo mališane obučene u narodnu nošnju koji su u skupinama obilazili salantske I nijemetske kuće, 8. lipnja, na Duhove, i poželjeli domaćinima zdravlja i blagostanja te bili nagrađivani za dobre želje. Sveta misa u tamošnjoj crkvi na hrvatskom jeziku, uza službu župnika Ladislava Ronte bila je posebice svečana. Tridesetak djece obučenih u narodnu nošnju bili su ukraš velikog oltara, jednako kao i mladi ministranti koji su služili, čitali i molili. Prepuna crkva odzvanjala je od glasova članova salantskoga Crkvenog pjevačkog zbora. Pridružili su im se i gosti

obučeni u nošnje svoga kraja: harkanjski Mješoviti pjevački zbor, kukinjski KUD Ladislava Matušketa, forkuševački KUD Slavonac. Nakon svete mise ispred nijemetske crkve članovi dječje skupine KUD-a Marica, koje podučava Vesna Velin uz pratnju Orkestra KUD-a Marica što ga vodi Zoltán Vizvári, odigrali su običaj „kraljice“, a potom se razvilo kolo u koje su se uključili svi nazočni. Slijedio je mimohod od nijemetske crkve do salantskog doma kulture, uz malo osvjetljenje kod Restorana Marica. Nakon kulturnog programa druženje se odvijalo i u prepunoj dvorani, i na dvorištu, i poslije programa do kasnih noćnih sati uz „Podravkinu“ svirku, ali i svirača pristiglih sa spomenutim društvima toga dana na salantske Duhove.

KUD Marica vodi Judita Sajko Šokac, na čelu peteročlanog predsjedništva, a članovi su još djeca od 5-6 godine kada počinju sudjelovati u radu KUD-a, koji danas ima šezdesetak stalnih članova. KUD Marica ima dječju i omladinsku plesnu skupinu i orkestar, kaže za Hrvatski glasnik Judita Sajko Šokac u društvu dopredsjednice Društva Brigite Sándor. „Kra-



Svetu misu predvodio je velečasni Ladislav Ronta

ljice“ su bile običaj nijemetskih bošnjačkih Hrvata, a obnovljen je zahvaljujući Kulturnoj udruzi Marica utemeljenoj 1999. godine. U listopadu ove godine udruga slavi petnaestu obljetnicu utemeljenja. Od onih koji su nekada išli u „kraljice“, već nema živih, ali priče i skupno sjećanje postoji. Kažu mi kako su se „kraljice“ darivale orasima, jajima. I danas starije žene uz čokoladu i novac daju orahe i jaja. Šezdesetak članova KUD-a tek je tvrda jezgra uz koju su roditelji, bake i djedovi, prijatelji, pomagači i simpatizeri, Hrvatska samouprava, na čelu s Mijom Štandovarom, Seoska samouprava, na čelu s načelnikom Zoltánom Dunaieom, vrtić, škola... „Marica“ ima brojnu obitelj. Svatko od članova ima vlastitu nošnju, a ako je slučajno nema, onda oni koji imaju više nošnji, posuđuju onima koji je nemaju. S malom skupinom radi Vesna Velin, sa srednjom skupinom Jozo Savai, a za orkestar se brine Zoltán Vizvári.

Branka Pavić Blažetin



Mnoštvo ispred crkve nakon svete mise



Mimohod su predvodili najmlađi, članovi plesne skupine salantskog vrtića „Maleni“, sa svojim tetama

„Plesači su glasnici bogova“

Dijamantna diploma Antunu Kričkoviću



„Citius, altius fortius“ zlatnim slovima uklesane riječi olimpijskoga mota iznad vrata Dvorane Ferenc Heppa budimpeštanskoga Sveučilišta «Simmelweis» za tjelesni odgoj i športsku znanost 14. lipnja dobile su patinast sjaj. Naime toga su dana uručene zlatne, dijamantne i željezne diplome onim osobama koji su prije pedeset (zlatna), šezdeset (dija-

mantna) i šezdeset i pet (željezna) godina diplomirali na narečenome Sveučilištu te tijekom svoga životnoga puta, rada pridonijeli slavi i priznanju te ustanove. Dekan Sveučilišta dr. Zsolt Radák, opći zamjenik dekana dr. Pál Hamar i znanstveni zamjenik dekana dr. István Berkes uručili su dvadeset željeznih, trideset i tri dijamantne i pedeset i sedam zlatnih diplo-

ma, među inima našem koreografu Antunu Kričkoviću dijamantnu diplomu.

Kričković je između 1950. i 1954. godine bio polaznik tada još Visoke škole za tjelesni odgoj, i stekao zvanje nastavnika tjelesnog odgoja. Potom je nastavnik tjelesnog odgoja budimpeštanske Hrvatsko-srpske osnovne škole i gimnazije, ali ga privlači svijet plesa, scenskoga pokreta, umjetnosti, i odlučio je iskusiti se na tome polju. Na tome su mu putu početku pomogli koreograf Miklós Rábai i plesni umjetnik István Molnár. Poznanstvo s Tihomirom Vujičićem u njegovome životnom putu donosi istraživački rad folklornoga blaga Hrvata i drugih narodnosnih skupina, potom slijede godine u Zagrebu u Ansamblu Lado, Južnoslavenskome centralnom ansamblu, Ansamblu Budapest, Luč i mnoštvo plesnih koreografija. Koreograf Kričković ove je godine proslavio 85. rođendan u sklopu kulturne i plesne večeri.

Njegovo ime, stvaralaštvo nije bilo nepoznato ni publici koja se okupila toga dana na Sveučilištu, jer kada su izgovorili njegovo ime, čuo se žamor i kako govore „On je narodni plesač i koreograf“.

Čestitamo koreografu Antunu Kričkoviću za visoko priznanje te mu želimo mnogo zdravlja, snage i ustrajnosti u životu.

Kristina Goher

Plajgorski sin i dobročinitelj, dušobrižnik i pjesnik Anton Slavić

„Putnik med sviti“ svečuje svoj 80. rođendan

Rodjeni Plajgorac, dugoljetni farnik Fileža i Mjenova, duhovni savjetnik u Austriji, Anton Slavić, 10. junija je navršio 80. ljetu svojega žitka. Po školovanju u Budimpešti, 1956. ljeta isto tako kot i drugi mladi iz Ugarske, daje se u big iz ovoga orsaga u Austriju, potom pak u Nimšku, kade uspješno završi svoj studij slavistike i teologije. 15. jujija 1965. ljeta je bio zaređen za duhovnika u Kölnu. Od 1971. ljeta postao je i dušobrižnik hrvatskih gastarbajterov i iz dalekih krajev s dibokom ljubavlju misli na svoje malo rodno selo u Ugarskoj. O tom svidoču brojne strofe u pjesničkoj zbirki *Plajgorski zvoni*, ka je izdana u Budimpešti 2007. ljeta u Croatici s pomoću Hrvatskoga štamparskoga društva. U ovom jačkaru ga naziva njegov prijatelj i školski tovaruš ter dilnik u sudbini bigun-



stva, dr. Nikola Benčić, „putnikom med sviti“, komu nigdar nije išlo lako. Otkinut od rodnoga kraja, zdvajajuć nad vlašćimi problemi u tudjini, ali uprav med poteškoćami svita, u političkimi ter bojnim ranami Ugarske i Hrvatske, letila je pjesnička duša u sanja, a negda-negda i u stvarnosti vratila se je domom na hižni prag. U obnovljeni stan, ko-

jega je predlani darovao u hasnovanje stanovnikom Plajgora i koji je otvoren kot galerija, mjesto za spravišća umjetnikov i taborašev. Nadalje je dao posvetiti na glavnoj ulici sela štatuu Blažene Divice Marije Medjugorske ter u crikvi Sv. Martina spomen-ploču na spominak duhovnoga žitka u Plajgoru. Domaćini s velikim poštovanjem i sa zahvalnošću spominjaju ga kot dobročinitelja iako, nažalost, dobro znamo i to da fizički oslabljeno i u bolesti

u staračkom domu u Nimškoj je pred kratkim napunio 80. ljetu svojega žitka. Slavljeniku od srca čestitamo i željimo mu za sve svoje trude, žrtve i brige Božji blagoslov!

Timea Horvat

Trenutak za pjesmu Anton Slavić

Lipota duše

Ljubav je lipota duše
I nju stalno obogaća.
Ako se množi i raste,
To j' prava životna srića!

Drugog bogatstva ne išči
Ar to j' zaista najveće.
Ufaj se, vjeruj i ljubi,
To j' pravi ključ žitka sriće!

Izdavačka kuća Croatica sa svojim autorima u Sambotelu

Hrvatska knjiga i muzika na 85. Svečanom tajednu knjig

U susjedstvu sambotelske knjižare Lira, 13. junija, u petak otpodne, na daleko se je odzvanjala tamburaška glazba. Smanjeni broj petrovskog sastava Koprive stavio je osnove za štimung pod otvorenim nebom. Izdavačka kuća Croatica iz Budimpešte u okviru 85. Svečanoga tajedna knjig se je predstavila sa svojim dvojezičnim izdanjima pred publikom, ke su poslije promocije potpisivali autori.

Čaba Horvath, ravnatelj Nonprofitnoga poduzeća za informativnu i izdavačku djelatnost Croatica Kft., je pozdravio zainteresirane ljubitelje knjig i buduće štitelje, a ujedno i časne goste: dr. Gordana Grlića Radmana, veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti, Bertalana Harangozoa, bivšega povjerenika Vlade, dr. Karla Gadanjija, umirovljenoga direktora Zapadnogorskoga sveučilišća, Lasloa Škrapića, predsjednika Hrvatske samouprave u gradu Sambotelu ter glavne peršone promocije, autore knjig, sambotelskoga profesora i pjesnika Lászlóa Devecserya, prevoditelja Gabora Gyórvárija, ravnatelja pečuške Hrvatske gimnazije, i Josipa Mihovića, umirovljenoga odgovornoga urednika i novinara dnevnih novina Zalai Hírlap. Čaba Horvath je uz ostalo rekao da Croaticin glavni profil je izdavanje udžbenikov, trenutačno imaju 96 naslovov ter i ugovor još za 67 školskih knjig. Polag toga se bavu još objelodanjenjem dičjih dvojezičnih knjig, a imaju brojna dvojezična izdanja i sad promovirane knjige Egér-Eldorádó / Mišji El Dorado, nadalje Devecseryeva sveska za djelaonice ručne šikanosti, pod naslovom Ügyeskedő ter putopisi i izabrani novinarski teksti iz pera Josipa Mihovića pod naslovom Odalenn délen / Geni na more zovu. Dr. Gordan Grlić Radman, predstavnik Republike Hrvatske u našoj državi, je dvojezično uputio svoje pozdravne riči nazočnim, ističući svoju radost zavolj toga da je ponovo pozvan u Gradišće i da more stati uz ovakov ozbiljni projekt kot pokrovitelj, jer kako je rekao, ove knjige nisu samo prekrasne, nego i poučne i običavajuće da će poslužiti ne samo dicitu u Ugarskoj nego i Ugrom u Hrvatskoj. Mihovićev turistički vodič je nazvao vrlo važnim uratkom i s povijesnoga i sociopolitičkoga aspekta i izrazio je zaufanje da će se ove knjige najti i na promociji u Hrvatskoj, npr. na Interliberu u Zagrebu. Na kraju svojega svečanoga govora, bistvao je Hrvat kot i Ugre da putuju na morje. Kako je veleposlanik Republike Hrvatske spomenuo, dvojni identitet ovde živećih Hrvatov, Bertalan Harangozo je nastavio govor na toj liniji, pozivajući se na to da i on ima hrvatske korene u Petrovom Selu. Misli da stoljetne povijesne veze sa susjedi

trebaju Ugri pojačati na slijedi Ivana Česmičkoga (Janusa Pannoniusa) i Zrinskih. Naglasio je da svakoj narodnoj grupi, tako i Hrvatima ovde u Ugarskoj, dužnost je sačuvati materinski jezik i vlašći identitet. Autorom i prevoditeljem ki svojim djelom vršu misionarsko poslanstvo na mostu med dvimi narodima i dvimi književnostima je čestitao, a Izdavačkoj kući Croatica je zahvalio za dosadašnju vrlo važnu službu i molio je da slijedi nastavak još intenzivnijega djelovanja. Potom je rič dobio László Devecsery ki je svoju svesku na ugarskom jeziku preporučio svim kreativnim ljudima, ki obožavaju papirnu tehniku, dekoracije, farbanje stakla, djelovanje sa slamom, pokidob izdanje Ügyeskedő sadrži niz idejov s fotografijama i opisi načina za domaću djelaonicu ručne šikanosti. Za povidajku u pjesmi Mišji El Dorado je rekao da ju je bilo lako napisati, jer ilustrator Zoltan Ószi genijalno je namoljao glavne like, miše. Prevoditelj te dičje knjige Gabor Gyórvári pak je za posebni doživljaj spomenuo, kako je bilo zapravo veliki izazov neke riči i imena presaditi iz ugarskoga u hrvatski jezik. Mišji El Dorado je knjiga ka sjajno more pomoći i u podučavanju jezikov, a i naminjena je za tu priliku, smo doznali. Josip Mihović i po Hrvat-

ski je pozdravio sve nazočne, med njima posebno i dvi lektorice hrvatskih tekstov u knjigi, dr. Žužanu Meršić, profesoricu, i Petru Glavor-Petrović, lektoricu na sambotelskom Odsjeku kroatistike. Kako smo čuli od autora, u ovom izdanju objavljeni napisi su jur prlje objelodanjeni u razni novina (Zalai Hírlap, Vas Népe, Napló Vesprimske županije i Fejér Megyei Hírlap), ali po izboru Čabe Horvatha i u novom obliku je putopisom i novinarskim tekstom životni rok podužen. Dvi trećine člankov i prilogov napišeno je na ugarskom, ostalo na hrvatskom jeziku i dobar savjetnik more biti prvenstveno ugarskim turistima pri putovanju na Jadransko morje. Josip Mihović gizdav je na svoj dvojni identitet jer paralelno more navijati za dvi reprezentacije, a u izvornom obliku more štati Pétera Esterházya, Pétera Nádasaa, a zahvaljujući svojem hrvatskom jezičnom znanju, more i neke primjedbe napisati uz brojna iskustva iz stare domovine, ke obični turisti morebit neće upametzeti. Još i to smo doznali da mu je u pripravi nova knjiga ter da svako ljeto se rado vraća na Jadran, jer kako i u naslovu ove aktualne publikacije opravdano spominja, „Geni na more zovu“.

Tiho





Kita cvijeća učiteljici Zlati Gergič

Vesela duga, šareni leptirići i baloni te miris cvijeća dočarali su ugođaj oproštajne svečanosti 13. lipnja, u predvorju budimpeštanske Hrvatske škole. Još jedan naraštaj oprašta se od osnovne škole, razrednice Biserke Brindze i Eve Kolar. Iza njih su brojni nastupi, natjecanja, nezaboravni izleti u Veliku, druženja i novostečena poznanstva. Prije osam godina još su i oni stidljivo, pomalo preplašeno sjedili u auli na klupi, prigodom otvorenja nove školske godine. Za ručicu su ih uhvatile te u carstvo brojaka i slova povele učiteljice Zlata Gergič i Marija Božić. Toga su dana kao osmaši posljednji put koračali po hodniku i učionicama Réka Aranyi, Szonja Cservenyi, Attila Nándor Fűri, Olivija Garda, Anna Heuschmidt, Alex Kazi, Dominic Krpan, Arlind Muhadri, Cintia Parádi, Dorottya Parádi, Levente Tibor Pentek i Alexandra Udrea jer su od rujna oni HOŠIG-ovi srednjoškolci, a Gréta Klaudia Kühne, Ela Srebro i Kata Szajkó drugim ustanovama nastavljaju

„Bez obzira koliko bila teška prošlost, uvijek možeš početi iznova“

(Nepoznati autor)

Oproštajna svečanost

daljnju naobrazbu. U okviru školske svečanosti s prigodnim pjesmama opraštali su se sedmaši, govor u ime naraštaja čitali su Denisa Dancs na mađarskome i Bence Szabó na hrvatskome jeziku. „Dok smo pisali taj govor, prisjetili smo se lijepih uspomena koje smo doživjeli na otoku Pagu, u Velikoj ili u Pečuhu. Sklopili smo lijepa prijateljstva i s nastavnicima škole. (...) Stojimo pred vama i opraštamo se od osnovne škole, kao mnogi prije nas. Zatvaraju se vrata učionice 109, ali se otvaraju druga“ – reče u svom oproštajnom govoru na hrvatskome Arlind Muhadri u ime osmaša, a govor na mađarskome jeziku čitala je Dorottya Parádi. Generacijsku vrpču na školsku zastavu vezali su Kata Szajkó i Attila Fűri. Uručujući svim nastavnicima karamfil i srcolik balon, bivši učenici zahvalili su im na trudu i odanosti, a učiteljica Zlata Gergič svečarima je darovala po jedan „ključ sreće“, Marija Božić ih je u učionici dočekala s voćnom tortom.



U ime osmaša opraštaju se Dorottya Parádi i Arlind Muhadri

Čestitka za svečani program svim sudionicima, za kreativnu dekoraciju Riti Grbavac i Zoltánu Csomósu.

Svim osmašima želimo mnogo uspjeha i neka darovani ključ sreće otvara im sva vrata radosti i životnih veselja.

Kristina Goher



Svečari u društvu razrednice Biserke Brindze i Eve Kolar

Devetu godinu traje druženje Šenkovljana i Gradišćanskih Hrvata iz Bizonje

Dva su dana malo, dođite nam na tjedan dana!

Dani Hrvata u Bizonji 7. i 8. lipnja okupili su domaćine i njihove goste iz Šenkovca te goste iz Čunova u Slovačkoj. Dvo-dnevni boravak članova KUD-a Mihovil Krušlin iz Šenkovca u Bizonji ponovno je bio nabijen emocijama. Malo je vremena bilo da se izreknu sve riječi koje se kroz godinu pripremaju za ove susrete. A ove godine susreti u Bizonji bili su, teško je to riječima opisati, ali nekako drugačiji, uzvišeniji, a opet bliskiji... Zato je i rastanak ponovno bio teži! No krenimo redom...



Prije desetak godina kad su ova druženja započela, gosti bi se smjestili u hotel, ali danas je to nezamislivo. Bila bi to uvreda za domaćine kad se ne bi došlo u kuću gdje se svi imaju osjećati kao doma. Uz nekoliko riječi o zdravlju, životu u Domovini i o onima koji ovog puta nisu doputovali u Bizonju, brzo je došlo vrijeme športskog druženja. Ovog puta domaćini su organizirali nogometnu utakmicu koja je bila i uvod u skoro otvaranje Svjetskoga nogometnog prvenstva u Brazilu. Velika vrućina nije smetala da se prikaže „vrhunski“ nogomet, a nakon velikih uzbuđenja sve je završilo bez pobjednika. Ipak, izvođenjem kaznenih udaraca pobjeda je pripala gostima iz Šenkovca koji su to proslavili kupanjem u bazenu. Nakon športa slijedila je kultura, pa su vrlo brzo svi bili spremni za novo događanje. Mimohodom kroz Bizonju stiglo se do Kulturnog centra gdje su se gostima i domaćinima priključili i učenici bizonjske osnovne škole te su svi zajedno prikazali sat i pol lijepog programa. Razmijenili su se pokloni, a onda je došlo vrijeme za neformalno druženje. Uz odličnu svirku Pinkice i ples do ranih jutarnjih sati još jednom se pokazalo da je zajedništvo Bizonjaca i Šenkovljana nemjerljivo, a zadovoljstvo je bilo vidljivo na licima mladih i onih nešto starijih.

Idući dan bio je rezerviran za posjet Bratislavi, razgledalo se središte grada te su se obišle osnovne znamenitosti glavnoga grada Slovačke koji je svega pola sata vožnje udaljen od Bizonje. Po povratku u Bizonju uslijedio je zajednički ručak, a s približa-

vanjem vremena za povratak u Hrvatsku svima su se počele sakupljati suze u očima.

– Ovi susreti više nisu samo formalna druženja, zadovoljavanje protokola, ovi susreti prerasli su u iskreno prijateljstvo, a i više od toga. Veselje je kad vidim mlade kako se zajednički vesele i družu, kako je svaki susret sve opušteniji i bezbrižniji. Žalosni smo jer susreti kratko traju, pa za idući posjet želimo da dođete na nekoliko dana – rekao je načelnik mjesne i manjinske samouprave Robert Kammerhofer i Šenkovljanima uručio mozaik sastavljen od fotografija s druženja proteklih godina. Predsjednica KUD-a Mihovila Krušlina iz Šenkovca Karmen Luketić zahvalila je na ovome prekrasnom daru te izrazila zahvalnost na divnom druženju i dva dana koja će svima ostati u nezaboravnom sjećanju.

– Iako ova naša druženja nisu natjecanje u tome tko će koga bolje ugostiti, vi ste svojim trudom i organizacijom postavili visoke standarde koje ćemo mi teško nadmašiti. Čekamo vas u našem i vašem Šenkovcu – rekla je Karmen.

Dirljiv trenutak koji je sve ostavio bez riječi, a osnovnom školom u Bizonji prolomio se spontani pljesak. Suze su ponovno zasjale u očima, a svi zajedno krenuli su prema autobusu. Još je pola sata trajala pjesma i zagrljaji, želje za sretnim put i skoro viđenje te neizostavno

pjevanje „Kad budu cvale djurdjice, ćemo se opet mi viditi“. Moglo bi se reći da je to postala i himna rastanka na susretima Šenkovca i Bizonje, Bizonje i Šenkovca... Dragi naši Bizonjci, dragi naši Gradišćanski Hrvati, dragi naši prijatelji, čekamo vas u Šenkovcu!

Dražen Mufić

Foto: Marina i Tihana Mufić



Martinci

*„Čovjek se upisuje u sva životna svitanja i sutone,
A dobrim djelima ostavlja svoj trag.
Najvrjedniji tragovi su oni koji ostaju u srcu.“*

Opraštanje osmaša



Oprošajna svečanost osmaša, zatvaranje školske godine i podjela svjedodžaba u martinačkoj dvojezičnoj školi upriličena je 14. lipnja. U svom govoru prigodom oprošajne svečanosti školske godine 2013/14. ravnateljica martinačke dvojezične hrvatske škole Ruža Hideg posebno je pozdravila učenike koji su završili osmogodišnje školovanje, njih devetero: Lucu Balázs, Natasu Gyurgyovics, Zsuzsannu Jankovics, Martinu Kovácsevics, Tibora Pála, Ádáma Szabóa, Zoltána Szigecsána, Tímeu Takács i Leventea Várnaia. Njihova je razrednica Ljubica Kollár Vuković.

Između ostaloga ravnateljica Hideg reče: Školsko se opraštanje nalazi na kraju jedne uspješne i lijepje dionice životnoga puta. Opraštanje je mogućnost za pamćenje, i svi imamo u sebi uspomene kojih se sjećamo. Sjećamo se svega što se dogodilo prošlih osam godina. Neki su od vas sudjelovali u kulturnom životu naše škole, recitali, plesali na nastupima, a drugi su u nogometu, rukometu ili na raznim natjecanjima postigli lijepe rezultate. Sudjelovali ste u raznim aktivnostima, uvijek ste bili spremni za školske programe. Mnogi od vas promicali su ime naše škole na raznim natjecanjima i priredbama. Zajedno smo se radovali vašim postignutim uspjesima.

Nadam se da ste vi koji ste bili uvijek spremni za školske programe svojim karakterom pozitivno utjecali na naše učenike. Vi ste pohađali našu dvojezičnu školu i, nadam se, nikada nećete zaboraviti naš materinski jezik, imat ćete spoznaje o hrvatskoj kulturi, književnosti, gramatici. Na kraju svečanosti ravnateljica Ruža Hideg uručila je diplome i poklon-knjige odličnim učenicima koji su se školske godine 2013/2014. istakli dobrim učenjem, kulturnim radom, postigli lijepe rezultate na polju predmetnoga znanja i školskih aktivnosti, športa i promicali ime martinačke škole.

Ravnateljica je na kraju svečanosti nagradila diplomama istaknute učenike martinačke škole od 1. do 8. razreda, čija su imena: Rómeó Pisasics, Emese Ivánác, Henrietta Rajna, Liliána Várnai, Kornélia Matota, Dorina Zsurkai, Klaudia Répa, Katalin Zsurkai, Marietta Kustra, Regina Várnai, Réka Varga, Olivér Várnai, Ferenc Szücs, Kata Horváth, Bettina Perjás, Éva Brezovics, Luca Balázs, Martina Kovácsevics, Zoltán Szigecsán. Zahvalila je onim ljudima koji su na bilo koji način potpomagali martinačku školu, među njima posebice načelniku Leventeu Várnaiu i bilježnici Emi Solga Cserdi koji su u trenucima prelaska škole iz uzdržavanja mjesne samouprave u Centar «Klebsberg» pružili svestranu potporu.

-hg-

Podravsko hodočašće



Kako svaka zajednica, tako i Hrvati u Mađarskoj imaju svoja omiljena regionalna hodočastilišta koja redovito posjećuju. Tradicionalnom hodočašću podravskih Hrvata, i ove je godine održano povodom blagdana Presvetog srca Isusova u Drvljancima, 27. lipnja. Krenula se u ranim jutarnjim satima od crkve Svetog Martina iz Martinaca, a hodočasnike je predvodio bivši, martinački župnik, danas župnik Sásda, velečasni Ágoston Darnai. Ostali hodočasnici i braća svećenici priključili su im se poslije, na svetoj misi tradicionalno održanoj na prostoru pored kapelice i zvonika na otvorenom početkom u 11 sati.



Drvljanci su danas prekrasno izletišta, na dvakilometar od Starina, mjestu bez stalnih žitelja, ali omiljeno odmorište, s vikendicama i s nekoliko sačuvanih starih kuća.

Hrvatska referatura Pečuške biskupije, kojoj je na čelu harkanjski župnik Ladislav Ronta, pripremila je hodočašće u Drvljance, prigodom blagdana Srca Isusova, te organizirala i autobus za hodočasnike iz Pečuha.

Foto: Ákos Kollár

BARČA – Ni u ovim vrelim ljetnim danima KUD Podravina ne miruje. Nakon nastupa u Potonji, 28. lipnja, spremaju se u Tomašin gdje će nastupati 5. srpnja. Sutradan nastupaju u Csokonyavisonti, a 20. srpnja u Brlobašu, kaže voditeljica KUD-a Anica Popović Biczak.

Mala stranica



S HRVATSKE GLAZBENE SCENE

Porin je najuglednija diskografska nagrada u Hrvatskoj. Utemeljili su je 1993. godine Hrvatsko društvo skladatelja, Hrvatska glazbena unija, Hrvatska radio-televizija i Hrvatska diskografska udruga. Nagrade se dodjeljuju od 1994. godine, već deset godina. Svečana je dodjela bila 27. lipnja u Zagrebu, a među nagrađenima su i nama dragi i poznati pjevači koji su već nastupali i na našim priredbama.



Oliver Dragojević nagrađen sa čak četiri nagrade. Album „Tišina mora” postao je albumom godine, najbolji pop-album, najbolja produkcija i najbolja snimka.

Massimo je sa singlom „Suze nam stale na put” nagrađen u kategoriji za pjesmu godine i najbolju mušku vokalnu izvedbu.



Marku Perkoviću Thompsonu i skladbi „Samo je ljubav tajna dvaju svjetova” pripala je nagrada *Hit godine*, za koji se moglo glasovati

Najbolji hrvatski tamburaši nagrađeni su nagradom najbolji album tamburaške glazbe.



Razglednica iz Hrvatske



Hrvatska Kostajnica

Taj grad u Sisačko-moslavačkoj županiji smjestio se na padinama i dolini uz rijeku Unu. Svoje ime dobio je po kostanju, kestenu, stoga je jedna od najvećih priredaba grada Kestenijada. Grad krasi Zrinski grad, stara utvrda s kraja 13. stoljeća koja se nalazi na otočiću omeđenom Unom i Unčicom, a stotinjak metara dalje nalazi se granica Bosne i Hercegovine. Bistrozelena rijeka Una ugodna je za kupanje i vožnju čamcima i pravi je raj za ribiče, a okolne šume bogate su divljači



Vic tjedna

Pismo

Sjedi mali Ivica i piše pismo. Naiđe mama i pita ga:
 – Ivice, što to radiš?
 – Pišem pismo Perici.
 – Ali, sine, pa ti ne znaš pisati.
 – Ali, mama, ni Perica ne zna čitati.



Književni kutak

MORSKA PJESMA Sunčana Škrinjaric

U morima miruju morski mudraci: jastozi, zvijezde, školjke, prstaci, uhati, klobuci, morske lepeze! (one su lijepe kao princeze)
 alge i meduze, rakovi pustinjaci,
 koralji, ježinci, lignje i žarnjaci,
 hobotnice, rebraši, puževi svih boja,

vodenbuhe, pauci, ribe čudnog kroja,
 kitovi, kornjače, konjici i krave, divno morsko bilje, razne morske trave...

Silan je to narod kome nema kraja,
 po izboru ljepote, raskoši i sjaja.



Europska grupacija teritorijalne suradnje

Donjomedimurske općine Donji Vidovec, Donja Dubrava i Goričan s udrugom pomorskih općina Muramente iz Mađarske sudionici su projekta Europske Unije EGTC Mura Region (Europska grupacija teritorijalne suradnje).

To je oblik udruživanja jedinica mjesne samouprave sa zajedničkim sustavom planiranja i razvoja. Ciljevi su EGTC-a jačanje gospodarske, socijalne i druge suradnje, pa će formiranjem EGTC-a spomenute samouprave biti u većoj mogućnosti iskoristiti puni njegov potencijal na temelju prekogranične suradnje. Radi se ponajprije o provedbi projekata i programa suradnje koji se sufinanciraju iz Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda i Kohezijskog fonda. U sklopu projekta, 30-ak studenata s kestheľjskog fakulteta Georgikon Sveučilišta Pannon u društvu svojih profesora posjetilo je Međimurje.

Gosti iz Mađarske razgledali su prekrasno zdanje donjovidovske župne crkve i etnozbirku u župnom stanu koja raspolaže sa šeststotinjak izložaka.

U sklopu spomenutog projekta izrađuje se Turistička razvojna strategija zato da bi stanovnici općina imali zajedničku predodžbu stanja i razvoja turizma za predstojeće financijsko razdoblje 2014–2020. g. Dr. Lorant Bali reče kako je u planu izradba stručne studije na 450 stranica koja će se tiskati u 100 primjeraka na hrvatskom i isti broj na mađarskom jeziku.

M. Grubić

KALAČA – U okviru XX. podunavske smotre folklor, u organizaciji Hrvatske samouprave grada, 6. srpnja u Kalači će se prirediti Susret podunavskih Hrvata Raca. Program počinje u crkvi Svetog Josipa u 16 sati misnim slavljem na hrvatskom jeziku. Slijedi prigodni kulturni program u nadbiskupijskom vrtu na otvorenome, s početkom u 18.30. Bude li kiše, program će se prirediti u festivalskom šatoru u dvorištu Visoke škole „Pál Tomori“. Prema najavi, u programu će nastupiti Ženski pjevački zbor „Ružice“ i bačinska Izvorna narodnosna udruga „Ružmarin“, Dječja grupa „Dušenici mališani“, Estera Pap i Silvija Varga, Orkestar «Zabavna industrija», dušnočki Pjevački zbor «Biser», tukuljski Pjevački zbor «Komšije» te erčinski Pjevački zbor «Jorgovani» i KUD «Zorica». Od 20 do 24 sata okupljene će na plesničnici zabavljati dušnočka „Zabavna industrija“. Ulaz je na priredbu slobodan.

Splitite moj...

Zavod „Balassi“, mađarski odbor za stipendije (MOB) nudi razne programe učenja jezika studentima u inozemstvu, tako i našim studentima hrvatskoga podrijetla u matičnoj domovini, u Hrvatskoj. Zahvaljujući toj mogućnosti, dospjela je na Filozofski fakultet u Split, na jedan semestar Serdahelkinja Dorotea Kanižai, studentica Zapadnomadžarskoga sveučilišta u Sambotelu. Ona je iz Splita došla s nezaboravnim uspomjenama i preporučuje svim studentima da pokušaju dobiti takvu ili sličnu stipendiju.

Roditelji su Dorotee Kanižai Hrvati, kaže da u svojoj obitelji često je rabljeno kajkavsko narječje hrvatskoga jezika, jer su svi zaljubljenici hrvatske kulture, hrvatskoga športa i Hrvatske. Osnove znanja hrvatskoga jezika dobila je u obitelji, zatim je učila u serdahelskoj osnovnoj školi. U gimnaziji nije učila hrvatski jezik, ali usput je mnogo čitala hrvatski, učila, pa je položila državni jezični ispit srednjega stupnja.

Na sveučilištu u Sambotelu završila je preddiplomski studij komunikacije na engleskom jeziku, te nakon diplome 2012. g. upisala se na slavistiku i hrvatski jezik, lani je upisala i talijanski jezik. Na prijedlog svoje profesorice, javila se na stipendiju, na program Croaticum u Split i od početka ožujka do sredine lipnja 2014. imala je mogućnost učenja jezika i boravka u jednom od najljepših gradova na Jadranu. Dorotei je uvijek bilo važno da njeguje hrvatsku kulturu i običaje, da se upozna s dijalektima, a da i usavrši jezik svojih predaka, stoga se radovala ovoj stipendiji. Svima koji bi voljeli naučiti hrvatski jezik, koji bi željeli upoznati Hrvatsku, hrvatsku povijest, kulturu, mentalitet ljudi u toj zemlji, savjetuje da se kandidiraju za stipendiju jer je to nezaboravan doživljaj.

– *Kada sam došla u Split, početku mi je bilo čudno njihovo narječje, ali sam se privikla na to i bila sam sretna da sam se mogla upoznati i s time. Mislim da će mi ovaj semestar ostati u jako dugom sjećanju. Upoznala sam veoma dobro društvo, dalmatinski mentalitet sam osjećala svojim, more je predivno i kada*



Dorotea Kanižai

čovjek može svaki dan prošetati na rivi, piti kavu tako da gleda prekrasno plavetnilo, to je odista nešto posebno. Bila sam na mnogim koncertima, kazališnim predstavama, na utakmici, na izletu u Šibeniku, u NP Krka, no, naravno, i na predavanjima. Program Croaticuma namijenjen je onima koji slabo govore hrvatski jezik, no ja s njim nisam imala teškoća, stoga sam pohađala i neka druga predavanja iz književnosti, leksikografije, dječje književnosti kako bi malo usporedila studij s našim u Sambotelu. Na kraju

programa smo trebali položiti ispit iz hrvatskoga jezika u Splitu. Naravno, sada me čekaju ispiti i u Sambotelu. U Splitu smo smještaj dobili u studentskome domu, što je bio vrlo udoban, a to su dobro osmislili da su naše cimerice bile Hrvatice kako bi uvijek mogli razgovarati na hrvatskome jeziku – pričala je Dorotea o svojim doživljajima.

Inače Dorotea razmišlja o tome da postane profesorica hrvatskoga jezika i još nekog stranog jezika, jer vidi da se malo mladih odlučuje za pedagoški smjer i misli da će za nekoliko godina to biti tražena struka. Rado bi se uključila i u hrvatske programe za mlade, ali sada je okupira nogomet, igra u jednom kaniškom klubu, a u Splitu se također uključila u taj sport.

beta



Dorotea (zdesna) u Splitu s prijateljicom



KUD „Bunjevačka zlatna grana“ 9. lipnja tekuće godine priredio je narodni običaj „kraljice“. Članice KUD-ove dječje sekcije obilazile su bunjevačke obiteljske kuće na Fancagi. U obilasku pomogle su im i odrasle članice KUD-a. Kraljice su rado dočekanе i s pomoću svih domaćina uspješno je obnovljen taj starodrevni običaj. U ime svih članova „Bunjevačke zlatne grane“ i ovim recima želim zahvaliti bunjevačkim Hrvatima koji su nam bili domaćini i koji su potpomogli očuvanje ovog divnog običaja. Posebna zahvala Kulturnom, omladinskom i nastavnom odboru Skupštine grada Baje, velečasnom Mátyásu Schindleru, a ne u zadnjem redu Sarolti Mohai koja je cijelim putem slikama dokumentirala kraljički obilazak.

Ildika Filaković
predsjednica

Istaknuti učenici u Pomurju



Prilikom svečanosti zatvaranja školske godine u pomurskim hrvatskim školama dodjeljuju se priznanja za najistaknutije učenike po učenju ili uspjesima na natjecanjima. Prema odluci keresturske Seoske samouprave, priznanje „Najbolji đak godine“ dobile su tri učenice: Johana Kornelija Nikli, Ana Veronika Kos i Kiti Ševelik. Prema odluci učiteljskog vijeća keresturske Osnovne škole „Nikola Zrinski“, priznanje „Najbolji učenik školske godine“ uručeno je Fani Sabo. U serdahelskoj Osnovnoj školi „Katarina Zrinski“, prema odluci učiteljskoga zbora, priznanje „Najbolji učenik školske godine“ uručeno je Bernadeti Turul.

MLINARCI – Seoska samouprava 12. srpnja priređuje Dan naselja. Po običaju, priredba počinje u ranojutarnjim satima s natjecanjem u ribolovu, a u prijepodnevnim satima će se održati nogometne utakmice. Od 13 sati bit će organizirani programi za djecu: lončarstvo, streličarstvo, jahanje, ispiranje zlata i drugo. Od 17 sati će se prirediti kulturni program na kojem će nastupiti pustarski Pjevački zbor i mlinaračka Plesna skupina, a gost Dana bit će Mirko Švenda Žiga, omiljeni pjevač iz Međimurja.

Izlet u Osijek



Katoljska Hrvatska manjinska samouprava 24. svibnja, povodom Dana djece, organizirala je izlet u osječki zoološki vrt. Ujutro oko 8 sati krenuo je autobus s 48 osoba. Djeca su putovala s roditeljima ili s bakom, djedom. U zoološkom vrtu vidjeli smo jelene, srne, medu i lavove koji žive na velikom prostoru da ih podsjeća na slobodu. Poslije podne otišli smo u središte grada Osijeka gdje su djeca dobila sladoled. Pogledali smo katedralu Sv. Petra i Pavla, te se šetali na obali rijeke Drave. Djeca su uživala u cjelodnevnom programu.

Predvečer smo stigli kući umorni od puta. Bilo je i takve djece koja su spavala na cijelom putu, zajedno s bakom ili djedom. Tako smo mi, Katoljci, proveli Dan djece u Osijeku.

Guganka



Načelnica i donaćelnica sela Starina Barbara Šajić i Nandor Dudaš te predsjednik Hrvatske narodnosne samouprave Jozo Perjaš predali su starinskoj omladini na uporabu prostorije bivše bankovne podružnice. Samouprava je prethodno kupila i putem natječaja obnovila zgradu. Dozvola za uporabu stigla je 12. lipnja 2014., a nakon tjedan dana zgradu su predali mladeži, koja će se njome koristiti kao omladinskim klubom. Starinska omladina tako će najzad imati prostorije gdje će se moći sastajati i družiti. Hrvatska narodnosna samouprava upravo je za te prigode darivala mladima glazbeno središte.

Izabrana najljepša Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Hrvatske



Darinka Orčik u santovačkoj šokačkoj nošnji Hrvata iz Mađarske najljepša je Hrvatica u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske. Njezina je prva pratilja Ivana Kljajić iz Bosne i Hercegovine, u nošnji iz okolice Dervente, a druga pratilja: Lidija Sarić u bunjevačkoj nošnji iz Vojvodine. Prema

internetskome glasovanju, za Miss fotogeničnosti s 1.068 glasova odabrana je *Ingrid Marija Reis Tot*, Hrvatica iz Brazila. Na priredbi u prepunoj tomislavgradskoj športskoj dvorani u 28. lipnja predstavilo se 26 djevojaka u narodnim nošnjama iz 21 države, od Novog Zelanda i Australije do Rumunjske i Kosova. Reviju tradicionalne odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske organizirali su Udruga za očuvanje i promociju hrvatske tradicijske kulture „Stećak“ iz Tomislavgrada i Hrvatska matica iseljenika iz Zagreba, a pod pokroviteljstvom Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Općine Tomislavgrad. – Cilj je povezivanje Hrvata iz cijeloga svijeta i pružanje potpore Hrvatima u Bosni i Hercegovini u jačanju kulturnog i nacionalnog identiteta, kaže otac Zvonko Martić, etnolog iz Karmela Svetog Ilije na Zidinama koji je najzaslužniji za ovu kulturnu priredbu koju je vodio Frano Riđan. Sudionice izbora primio je i predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko.

Iz Mađarske natjecanju je uz Santovkinju Darinku Orčik u nošnji santovačkih šokačkih Hrvata sudjelovala Pečuškinja Mira Bošnjak u nošnji ačanskih bošnjačkih Hrvata. S njima je bila Vesna Velin koja im je pomogla u oblačenju i pripremama za scenski anstup. Svečanosti je nazočio i Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, hrvatski narodnosni glasnovornik u mađarskom Parlamentu.

-hg-

MOHAČ – Na poticaj mohačke Šokačke čitaonice, prije nekoliko godina pokrenuta je jedinstvena manifestacija pod nazivom Pranje na Dunavu, sa željom prikaza dijela života nekadašnjih šokačkih Hrvata uz Dunav i drugih stanovnika toga višenacionalnoga grada. Žene su stoljećima, tek uz manju pomoć muškaraca, nosile rublje na Dunav i u vodi velike rijeke, nakon namakanja kod kuća pomoću luga sa svojih ognjišta, prale i sušile rublje u ljetnim mjesecima. Ovogodišnji organizatori priredbe, koja se održava 5. srpnja, poprimivši svekoliki mohački značaj, jesu mohačka Šokačka čitaonica, Savez Hrvata u Mađarskoj, Udruga baranjskih Hrvata i Ravnateljstvo Nacionalnog parka Dunav–Drava.

Petrovo Selo–Donja Zelina

Prijateljski susret školarov



Zadnji tajedni, vjerujemo, da u svakoj školi su jako gusti, što naliže programov, priredbov i izletov. Svako ljeto u ovu dob dojde i do prijateljskoga spravišća med petroviskimi školari i partneri u Donjoj Zelini. Naime, sa Osnovnom školom Ksavera Šandora Đalskoga već od trideset ljet dura prijateljstvo i ljeto na ljeto se medjusobno posjećuju, družu prijatelji, ki u staroj domovini, ki u Gradišću. Ovput su petroviski školari u pratnji učiteljjev boravili u Hrvatskoj dva dane dugo i jako sadržajni program su im sastavili domaćini. Posjetili su Gradski muzej u Svetom Ivanu Zelini, primio ih je i sam gradonačelnik Hrvoje Koščec, ki je gostom obećao da kljetu će i on dojti u Petrovo Selo. Bilo je športskoga otpodneva, kazališne predstave, izleta u Krapini, kade je najzanimljiviji bio posjet Muzeju krapinskih neandertalcev, a pred rastankom tovarušeš, bilo je neophodno prošetati i Zagrebom.

NARDA – Hrvatska samouprava i Seoska samouprava dotičnoga naselja srdačno Vas pozivaju na Dan Hrvatov 5. julija, u subotu, najprlje na svetu mašu u 15 uri, potom na kulturni program pod šatorom na dvoru Kulturnoga doma. Nastupaju KUD Mladost iz Odre (Zagreb), KUD Voća iz Donje Voće, KUD Mura iz Murskoga Središća, Zbor Ljubav i mir iz Donje Voće, mišoviti zbor iz Narde i Tamburaški sastav iz Narde. U 18 uri je skupna večera za sve goste, potom pak Hrvatski bal s petroviskimi tamburaši Koprive.

HRVATSKI ŽIDAN – Farska općina Hrvatskoga Židana i organizatori iz policije, vojske, ognjogastva iz trih županij (Željezna, Jursko-mošonsko-šopronska i Zalska) srdačno Vas pozivaju na tradicionalnu hodočasnu mašu ka kapeli Peruške Marije 6. julija, u nedilju. Od 8.15 uri goste čekaju na židanskom farofu, u 9.30 uri je skupni odlazak na hodočasno mjesto u židansku lozu, a u 10 uri se začme trojezična (hrvatsko-ugarsko-nimška) maša ku služu Tibor Bali, farnik Külsóváta, prof. Rajmund Temmel iz Austrije i Štefan Dumović, duhovnik Hrvatskoga Židana. U okviru mašnoga slavlja bit će blagoslovljen spomenik Sv. Orbana, patronuša grojza, vinogradarov i krčmarov. Na kraju svete maše sve nazočne čeka kulturni program i agape s druženjem. U 14 uri je večernica i zbogomdavanje. Ako bude čemerno vrime, sveta maša se služi u mjesnoj crkvi.